

รธน. มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

ร่าง พ.ร.บ. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ.

รัฐธรรมนูญ ๑๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกลงมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาจึงจะเป็นองค์ประชุม ซึ่งสาระสำคัญของมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง กำหนดจำนวนของสมาชิกสภาที่มีจำนวนมากเพียงพอที่จะมาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแสดงเจตนาในรูปของมติที่ประชุมในการพิจารณาร่างกฎหมายและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันเป็นหลักการประชุมสภาที่ใช้อยู่ในนานาประเทศ การกำหนดเกี่ยวกับองค์ประชุมของสภานั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโดยชัดเจนในรัฐธรรมนูญ กฎหมายอื่นใดและข้อบังคับการประชุมสภาจะขัดหรือแย้งไม่ได้ ดังนั้น การจะอ้างข้อบังคับการประชุมสภาหรือธรรมเนียมปฏิบัติใดเพื่อมิให้ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญย่อมไม่อาจกระทำได้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อลงมติในวาระที่หนึ่งมีสมาชิกเข้าประชุมเพียง ๕๐ คน ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คือ ไม่ถึง ๑๒๑ คน จึงไม่ครบองค์ประชุมและไม่อาจถือเป็นมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้

เมื่อการลงมติในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ย่อมมีผลให้กระบวนการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวในวาระที่หนึ่งไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และไม่สามารถนำไปสู่การพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สามต่อไปได้ การที่ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจึงมีผลให้ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม และไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพราะไม่อาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป

ย่อโดย นายเถกิงเกียรติ จันทร์พูล

นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญชำนาญการ

นางสาวไปรยา ทศนสกุล

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๑๑

นางสาวธาริณี มณีรอด

ผู้อำนวยการสำนักคดี ๔

หมายเหตุ

(๑) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๑ , ที่ ๓/๒๕๕๑ และที่ ๔/๒๕๕๑ วินิจฉัยตามมาตรา ๑๔๑ วรรคสอง ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

(๒) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๕๑ , ที่ ๑๖/๒๕๕๑ , ที่ ๑๗/๒๕๕๑ และที่ ๑๕/๒๕๕๒
วินิจฉัยตามมาตรา ๑๕๔ วรรคสาม ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการตราร่างพระราชบัญญัติ

ทั้งนี้ ข้อความตามมาตรา ๑๔๑ วรรคสอง และมาตรา ๑๕๔ วรรคสาม มีความหมายทำนอง
เดียวกัน คือ หากกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติไม่ชอบ
ด้วยรัฐธรรมนูญ ร่างนั้นเป็นอันตกไป